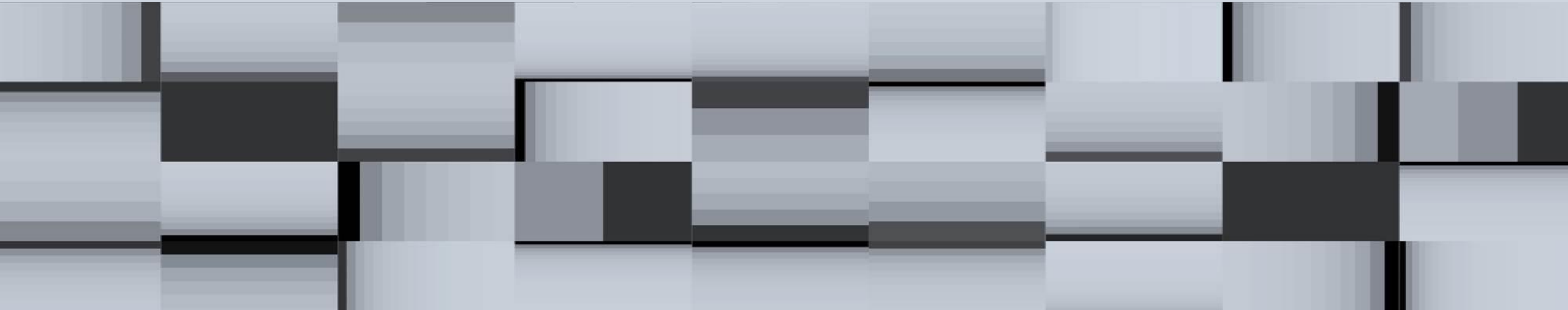

Grette

Gjenbruk av steinmasser i bygg- og anleggsprosjekter – et juridisk perspektiv

Advokat Stine Arbiol-Kraft

Grette

Bærekraftig massehåndtering

- Masseforvaltning
- Overskuddsmasser som en ressurs
- Behov for masser kan dekkes ved gjenbruk

Grette

Regelverk

- Forurensingsloven
- Forurensningsforskriften
- Avfallsforskriften
- EU-regelverk
- Plan- og bygningsloven
- Mineralloven
- Byggevareforskriften
- Lov om offentlige anskaffelser

- Bærekraftig massehåndtering krever at disse sees i sammenheng
- Ulike myndigheter, etater og aktører med ulike interesser må samarbeide

Regelverket inneholder muligheter

Lov om offentlige anskaffelser § 5. Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn

Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å **reducere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger** der dette er relevant. Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiveren tar hensyn til livssyklus kostnader. [...]

Oppdragsgiveren kan stille egnede krav og kriterier knyttet til ulike trinn i anskaffelsesprosessen, slik at offentlige kontrakter gjennomføres på en måte som fremmer hensyn til **miljø, innovasjon**, arbeidsforhold og sosiale forhold, forutsatt at kravene og kriteriene har tilknytning til leveransen.

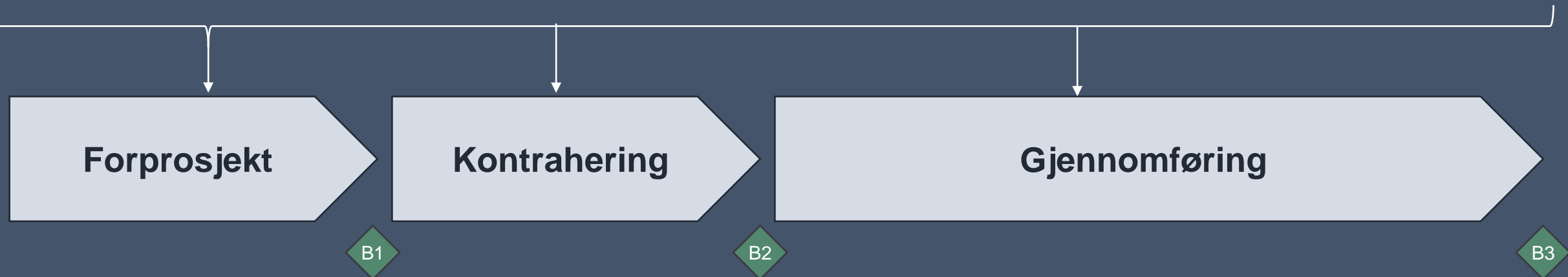
Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 1-1. Lovens formål

Loven skal **fremme bærekraftig utvikling** til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

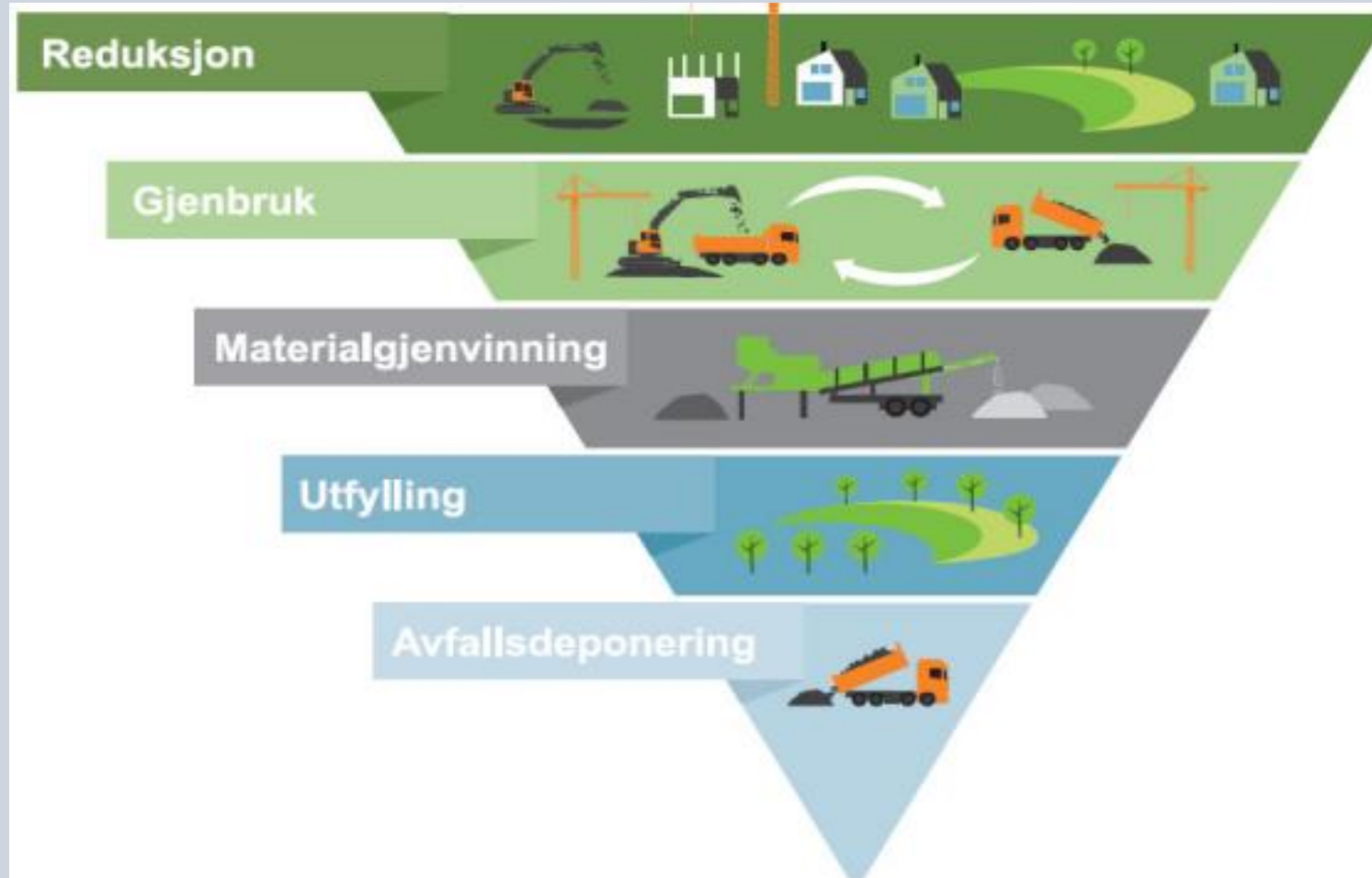
Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig.

Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og **konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives**. [...]

Grette

Bærekraftig massehåndtering

Ressurspyramiden - hentet fra forprosjektrapporten til Bærum Ressursbank

Grette

Byggherren er eier av grunnen
der arbeidene foregår –
og eier også overskuddsmassene

- ▶ Byggherrens valg i tidlig fase
- ▶ God rådgivning fra prosjekterende
- ▶ Entreprenørens innspill

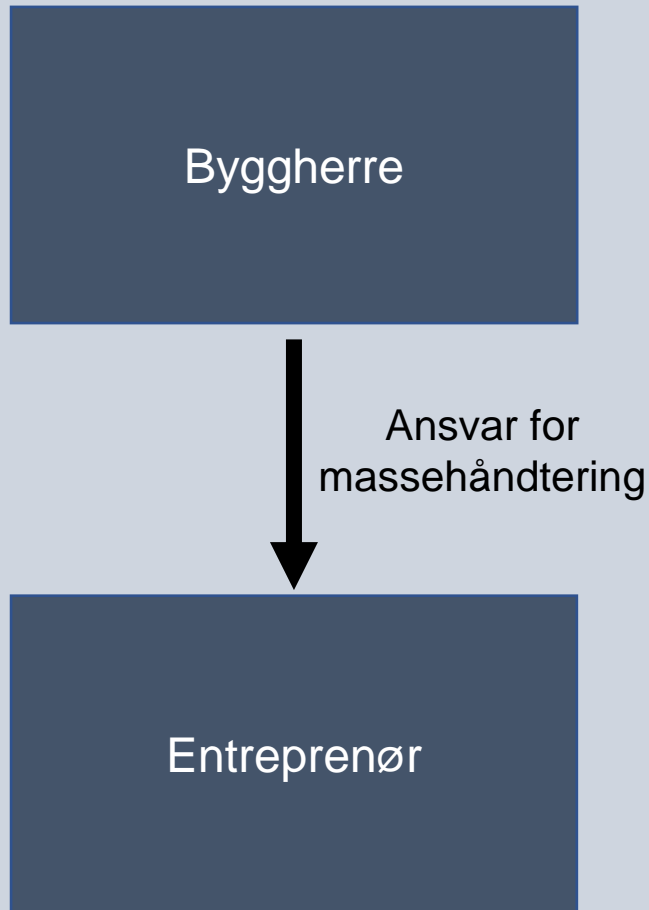
Bærekraftig
masseforvaltning
gjennom enkle grep!

Grette

Forprosjektet

- Byggherren må ta eierskapet til steinmassene gjennom valg av kontraktstrategi
- Muligheter for ditt prosjekt – og for andre prosjekter i nærheten
- Regelverk under utvikling – avfall og gjenbruk
- Markedsdialog

5.3.4 Massebalanse

Leverandøren er ansvarlig for å håndtere over- eller underskudd av alle typer masser. Dette gjelder også alle overskuddsmasser i forbindelse med fortrenkning for å etablere en stabil fylling som fundament for vegoppbyggingen. Eventuelle overskuddsmasser er leverandørens eiendom.

45.5 Massehåndteringsplan

Entreprenøren skal utarbeide massehåndteringsplan som sikrer en forsvarlig håndtering av eventuelle forurensede masser og sprengsteinsmasser, med fokus på gjenbruk av løsmasser innenfor anlegget der dette er mulig. Massehåndteringsplanen må være i overensstemmelse med krav til håndtering av forurensede masser, fremmede plantearter samt transport av inn- og utkjøring av masser.

Planen skal oversendes byggherren senest 3 uker før oppstart av arbeidene.

Grette

- #1: Står det noe om bærekraft (eller klima) i NS-standardene?
- #2: Står det noe om bærekraft i kontraktsmalene til de store byggherrene?
- #3: Står det noe om bærekraft i Prosesskoden eller beskrivelseskapitlet i store entrepriser?

Grette

8.2 Massehåndtering

Leverandøren skal utarbeide en massehåndteringsplan som skal oversendes byggherren tre uker før oppstart av arbeidene. Planen skal holdes løpende oppdatert og avstemt med virkelig massehåndtering. Byggherren skal kunne få informasjon om endringer i planen umiddelbart

Planen skal beskrive hvordan de ulike massetyperne disponeres på anlegget, og skal inkludere håndtering av matjord, (inkludert toppjord og undergrunnsjord), masser med uønskede skadelige organismer, forurenset grunn, sprengstein og andre masser som vil måtte håndteres i anlegget. **Det skal beskrives hvordan leverandøren vil arbeide for mest mulig gjenbruk av masser.** Planlagt, endelig masseplassering og midlertidige masselagre skal synliggjøres. Det skal beskrives hvordan masselagringsområdene skal disponeres og hvordan forurensende avrenning og tilslamming av vassdrag skal unngås.

For masser som kjøres ut av anlegget skal valgte mottak/behandlingsanlegg angis med sted, mengder og massetyper.

Masser som kjøres inn i anlegget utenfra skal være ikke forurenset og fri for uønskede skadelige organismer.

Ved bruk av masselagringsområder skal det dokumenteres før bruk at de nødvendige tillatelser foreligger og at deres ev. vilkår er oppfylt.

Leverandøren skal gjøre de nødvendige tiltak for å oppfylle kravene til bruk av masselagrings-områdene, herunder miljøkrav, krav til trafikk, adkomst, naboer og omgivelser forøvrig, høyde- eller volumbegrensninger, geoteknikk, erosjon, terrengutforming, istandsetting mv.

Benytter byggherrene mulighetene i kontrakten?

NS 8405

11.1 Utførelse

Kontraksarbeidet skal oppfylle de krav som er angitt i kontrakten.

12.1 Lover, offentlige forskrifter og vedtak

Begge parter skal overholde de lover, offentlige forskrifter og vedtak som gjelder for deres kontraktsforpliktelser og for forholdene på byggeplassen.

The diagram consists of two dark blue rectangular boxes with yellow borders. The top box is labeled 'Beskrivelse' and the bottom box is labeled 'Kontraksbestemmelser'. A large yellow arrow points upwards from the bottom box to the top box, indicating that the contract terms are derived from or based on the description.

Beskrivelse

Kontraksbestemmelser

NS 8407

14.1 Avtalte krav

Totalentreprenøren skal levere kontraktsgjenstanden i overensstemmelse med avtalte krav.

14.4 Lover, forskrifter og offentlige vedtak

Kontraktsgjenstanden skal være i samsvar med lover, forskrifter og offentlige vedtak.

14.6 Valg av løsninger

Innenfor de rammer som fremgår av kontrakten, herunder 14.1 til 14.5, har totalentreprenøren rett til å velge hva slags materiale, utførelse og løsning han vil oppfylle kontrakten med.

Kontrakten

Bærekraftig massehåndtering må inn i kontraktsbestemmelsene

- Grunnleggende krav til entreprenørens ytelser
- Møter/byggherremøter
- Månedrapport
- Sanksjoner (?)

Beskrivelsen

Bærekraftig massehåndtering må inn i beskrivelsen

- Krav til kontraktsgjenstanden
- Krav til prosjektering og utførelse
- Funksjonskrav om bærekraftig massehåndtering

Når kommer det noe om bærekraftig massehåndtering i Prosesskoden?

1 Tillegg til NS 8401

Prosjekterende skal i alle valg av løsninger legge vekt på bærekraft og klimakonsekvenser.

Prosjekterende skal vurdere muligheter for gjenbruk av masser fra prosjektet og masser fra andre prosjekter i regionen.

2

Tillegg til NS 8407 punkt 14.1

Entreprenøren skal i [prosjektering og] utførelse bidra til å redusere klimagassutslippet fra prosjektet og sikre bærekraftig massehåndtering gjennom gjenbruk av masser fra prosjektet og/eller andre prosjekter i regionen.

3

Tekst i beskrivelsen

Entreprenøren skal sørge for at alle masser som kan gjenbrukes på anlegget eller i andre prosjekter håndteres på en slik måte at massene best mulig kan utnyttes.

Entreprenøren skal utarbeide en massehåndteringsplan som ivaretar følgende:

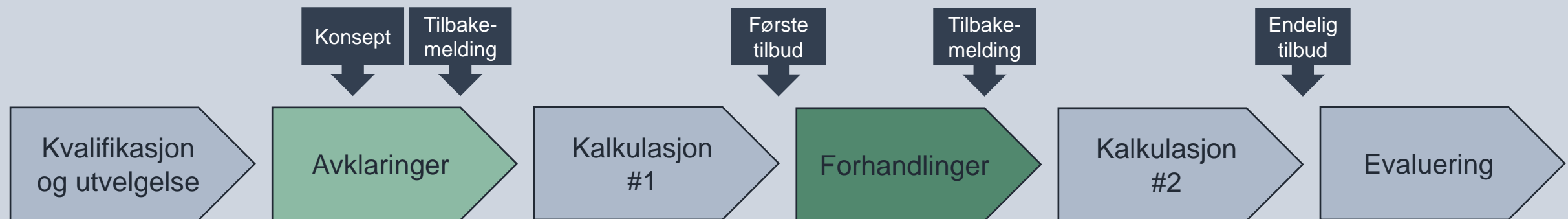
- Størst mulig bruk av kvalitetsmasser fra anlegget
- Kortest mulig transport
- Effektiv massehåndtering og minst mulig mellomlagring («fra kilde til bruk»)
- Muligheten for bruk av kvalitetsmasser fra anlegget i andre prosjekter i regionen og/eller muligheten for bruk av kvalitetsmasser fra andre prosjekter i regionen i anlegget

Grette

Sett lys på bærekraftig masseforvaltning i forhandlingene

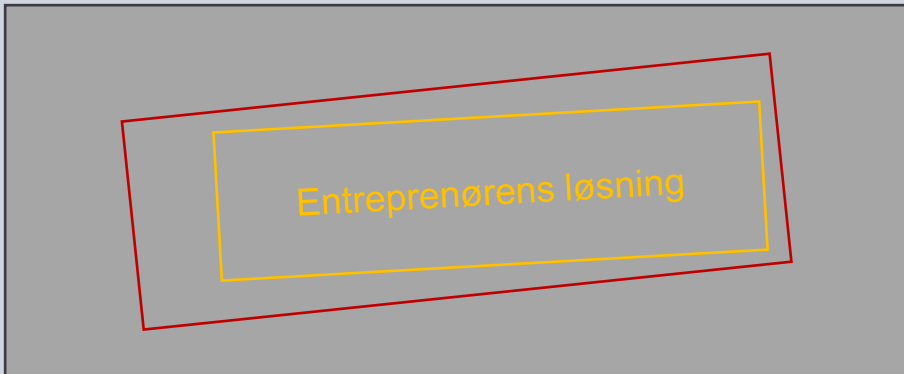
- Bruk konkurranse med forhandlinger – eller konkurransepreget dialog!
- Masseforvaltning og ombruk må på agendaen!
- BREEAM Infrastructure (CEEQUAL) – Whole Team? Excellent?

- Hva er mulig når byggherren, entreprenøren og rådgiverne drar i samme retning?

Bruk tildelingskriterier om bærekraft

- Bærekraftig masseforvaltning er mer enn klimautslipp!
- Konkrete tiltak som sikrer bærekraftig massehåndtering

9.4 Kriterium K3: Ivaretagelse av HMS på prosjektet, herunder SHA, ytre miljø og klimagassutslipp

Tildelingskriterium:

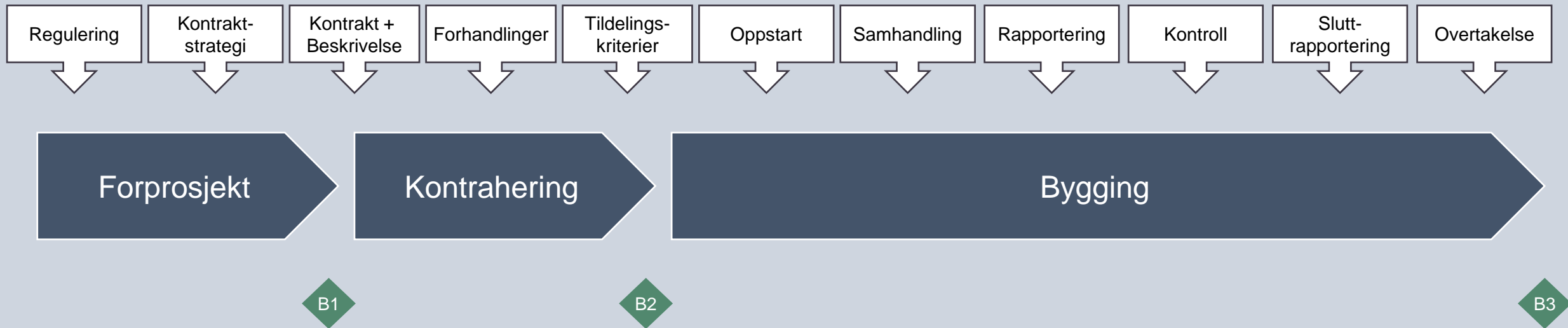
Leverandørens ivaretagelse av HMS på prosjektet, herunder SHA, ytre miljø og klimagass. For klimagass vurderes klimagassbudsjettets totalutslipp, samt klimagassreduserende tiltak utover budsjettet.

4. Bærekraftige løsninger

- a. Entreprenørens tiltak for å sikre bærekraftige materialvalg og bærekraftig massehåndtering.
- b. Entreprenørens tiltak for å redusere klimagassutslipp.

Grette

I hvilke faser kan vi vektlegge bærekraftig massehåndtering?

An orange excavator is positioned on a large pile of dark, rocky material, likely soil or gravel. The excavator's arm is extended upwards and to the right, with its bucket resting on the top edge of the pile. The background shows a sky with scattered clouds, suggesting an outdoor construction or mining site. The overall scene is captured in a wide-angle shot, emphasizing the scale of the work.

Takk for oppmerksomheten!

Stine Arbiol-Kraft
stkr@grette.no
988 36 263